

סיכום ביקורת תנובת החלב והשומן בתשכ"א 1960/61

בשנת תשכ"א הושגה התרחבות ניכרת בביקורת תנובת החלב והשומן בעדרים של חברי ההתאחדות; מספר העדרים גדל מ-183 ל-192 (עליה ב-5%). בשנה זו הצטרפו לביקורת 6 עדרים קיבוציים, 3 — מושביים, ובס"ה נתונים כיום לביקורת 158 עדרים קיבוציים, 25 — במושבים ובמושבים שיתופיים וכן 9 עדרים בבתי-ספר חקלאיים.

גם במספר הפרות המבוקרות יש לציין הגדלה ניכרת; בשנת תשכ"א היה מספר הפרות (בממוצע שנתי) 18,483 לעומת 16,597 בתש"ך — עליה ב-1886 פרות, שהם 13.6% מספר הפרות בביקורת התנובה בחודש ספטמבר 1961 היה 19,000 ובחדשים הראשונים של שנת תשכ"ב גדל מספרן מעל ל-20,000.

טבלה 1. סיכום ביקורת תנובת החלב והשומן בשנת תשכ"א 1960/61

החודש	מספר הפרות בעדר	מספר הפרות בביקורת	ק"ג חלב ביום הביקורת	ק"ג שומן ביום הביקורת	אחוז השומן הממוצע	ק"ג חלב לפרה בעדר	ק"ג חלב לפרה בביקורת	המליטו פרות	המליטו מבכירות	נמכרו ונשחטו פרות	מתו פרות
אוקטובר	17482	13577	231182	8138	3.52	13.2	17.0	1192	610	507	8
נובמבר	17739	13532	240731	8474	3.52	13.6	17.8	1236	613	511	11
דצמבר	18004	13693	260263	9057	3.48	14.5	19.0	1296	588	384	2
ינואר	18555	14264	280141	9721	3.47	15.1	19.6	1399	572	375	5
פברואר	18590	14700	293492	10193	3.47	15.8	20.0	1515	581	452	10
מרץ	18448	15254	316111	10621	3.36	17.1	20.7	1382	556	364	4
אפריל	19053	16467	339963	11355	3.34	17.8	20.6	1326	576	397	11
מאי	18952	16771	340062	11256	3.30	17.9	20.3	1006	501	390	9
יוני	18689	16525	321028	10626	3.31	17.2	19.4	724	366	410	6
יולי	18399	15771	289341	9596	3.32	15.7	18.3	546	332	357	4
אוגוסט	18826	15537	265416	9051	3.41	14.1	17.1	750	299	373	3
ספטמבר	19057	15180	259022	8962	3.46	13.6	17.1	961	509	396	6
ממוצע וס"ה	18483	15106	286396	9754	3.41	15.50	18.96	13333	6103	4916	79
בשנת תש"ך	16597	13578	256345	8758	3.42	15.45	18.88	12266	5531	5284	76

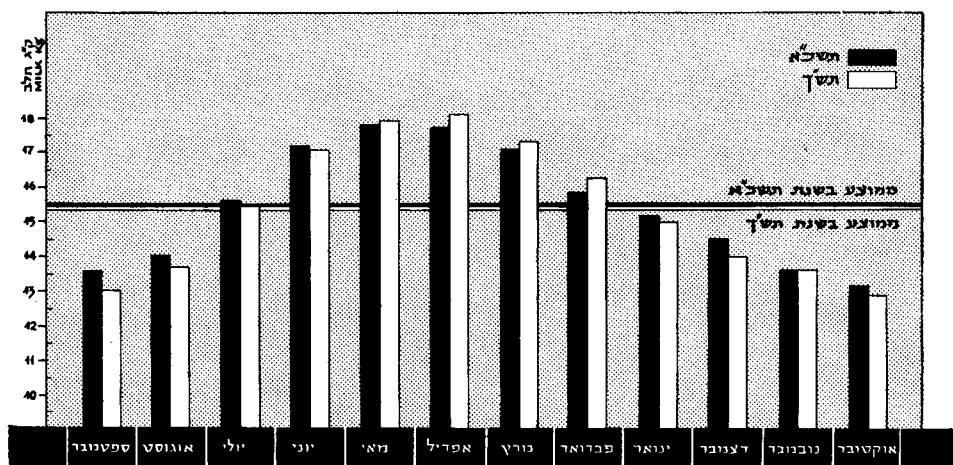
ממוצע לפרה בשנת תשכ"א: 5658 ק"ג חלב, 193 ק"ג שומן, 3.41%

ממוצע לפרה בשנת תש"ך: 5637 ק"ג חלב, 193 ק"ג שומן, 3.42%

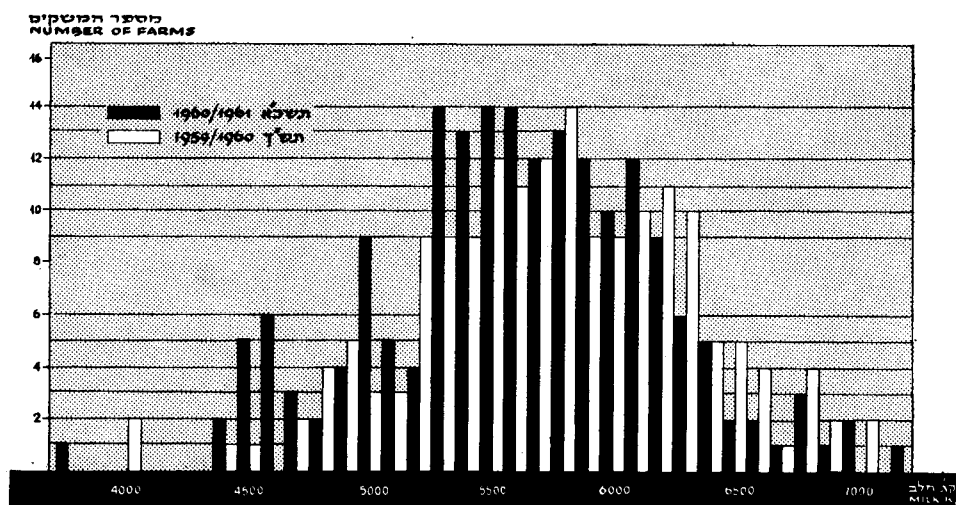
ביום רובם ככולם פעמיים ביום ומשתמשים בכמויות מזון מרוכזות קטנות בהרבה, מסתבר בהחלט שירידה זו היא בעיקר התוצאה של שיטות ההזנה ולא מחמת שינויים מורשתיים. אמנם קיימים הפרשים לגבי ההורשה של אחוז השומן, בין הפרים שבמכוני ההזרעה, אולם ההפרשים האלו קטנים מאד.

בעית פחיתת אחוז השומן ב-0.2% בעשר השנים האחרונות מדאיגה אמנם, אולם אם נביא

בשנת תשכ"א כמעט ולא עלתה התנובה הממוצעת לפרה — 5658 ק"ג לעומת 5637 בשנת תש"ך (עליה ב-21 ק"ג בלבד). תנובת השומן הממוצעת לא עלתה כלל מחמת הירידה הקטנה באחוז השומן הממוצע — 3.41% בתשכ"א לעומת 3.42% בשנת תש"ך. ירידה זו באחוז השומן מדאיגה חלק ממגדלי הבקר בארץ, אולם לאור ניתוח מפורט של ההפרשים בין משק למשק, וב-עיקר בין המשקים הקיבוציים והמושביים שחול-

ביקורת תנובת החלב לפי החודשים ובממוצע בתשכ"א בהשוואה לתש"ך.

התפלגות משקי ספר העדר לפי רמת התנובה בהפרשים של 100 ק"ג בתשכ"א בהשוואה לתש"ך.

טבלה 2. השוואת התנובה הממוצעת בין פרות שנחלבו פעמיים לבין אלו שנחלבו שלוש פעמים ביום

תנובות הפרות שנחלבו פעמיים ביום				תנובות הפרות שנחלבו פעמיים ביום			
מספר הפרות	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן %	מספר הפרות	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן %
4364	5197	182	3.50	14119	5800	196	3.38

בעדרים באוקטובר 1960 — 17,482 — וננכה את 610 המבכירות שהמליטו באותו חודש, שאף הן נכללו במספר הנ"ל, נמצא שאחוז הפרות שהמליטו בשנת תשכ"א היה 79.02 לעומת 75.52 בתש"ך. עליה זו באחוז ההמלטות מ־ כיתה שבשנת תשכ"א התייחסו בוקרינו ביתר סבלנות לפרות שהתקשו בהתעברות בטרם הח־ ליטו להוציאן לשחיטה.

בשנת תשכ"א המליטו בסך הכל בעדרים המבוקרים 6103 מבכירות לעומת 5284 בשנת תש"ך; נסתמנה איפוא עליה ב־15.5%. עובדה זו מאשרת את מה שצויין לעיל בדבר הנטיה להגדיל את מספר הפרות בעדרים.

פִּלְקִיצִיָּה ויצִיאָה מֵהַעֲדָרִים

חישובים של שיעורי הסלקציה והיצִיאָה מ־ עדרים נעשו מאז הקמת ספר העדר לפי המספר השנתי הממוצע של הפרות בביקורת, כולל מ־ כירות. מדי פעם קמו עוררין על דרך זו של חי־ שוב היציאה, וטענתם היתה שלגבי חישוב היציאה יש לקחת בחשבון את מספר הפרות בביקורת בחודש אוקטובר, לצרף אליהן את המבכירות שהמליטו במשך השנה, וממספר כולל זה יש לחשב את אחוז היציאה. אנשי סטאטיס־ טיקה מובהקים, אליהם פנינו בעבר בשאלה זו, היו מחולקים בדעותיהם, לכן החלטנו השנה לערוך את חישובי היציאה לפי שתי הנוסחאות. בסך הכל יצאו את העדרים בשנת תשכ"א 4916 פרות ועוד 79 פרות מתו — 4995 בס"ה — לעומת 5360 בשנת תש"ך. אחוז היציאה בחי־ שוב לפי השיטה הישנה, היינו לפי המספר הממוצע השנתי של הפרות בביקורת, היה איפוא בשנת תשכ"א 27.02 לעומת 31.4 בשנת תש"ך. לפי הנוסחה השנייה, היינו לפי מספר הפרות

בחשבון שבעשר השנים האלה עלתה התנובה הממוצעת באלפיים ק"ג כמעט לפרות שנחלבו פעמיים ביום, ואם נזכור שהסיבה העיקרית לכך — השינויים הגדולים בשיטות ההזנה, הרי יתברר לנו שהננו עומדים בפני תופעה פיזיולוגית בעיקר.

מה שמדאיג יותר היא בעיית הפרות המצ־ טיינות בתנובת חלב גבוהה, המשמשות אמהות לפרי־רבייה. כאן חייבים אנו לנהוג במשנה זהירות. מאחר ואין להבחין באופן מוחלט בפרה הבודדת בין הגורמים הגאנאטיים והפיזיולוגיים ומידת משקלם והשפעתם על אחוז השומן הממור צע, חייבים אנו להיזהר ולא לוותר על אחוז השומן הממוצע שנקבע על־ידי ועדת הטיפוח הארצית לגבי אמהות אלו.

כאן אולי המקום להצביע על תופעה מאוד מדאיגה בשאלת אחוז השומן, אם כי אינה קשר רה במישרין בדו"ח על הביקורת בשנת תשכ"א. אשתקד וגם השנה היו מקרים של ירידה דראס־ טית מאוד (!) באחוז השומן הכללי של מספר עדרים — היא הגיעה עד ל־0.50%; ובאופן מיוחד בלטה הירידה בפרות בודדות; היו פרות בעלות תנובה גבוהה שמתכונת השומן שלהן פחתה עד 1.50%! ברור בהחלט שזו היתה השפעת ההזנה ולא השפעה גאנאטית, מאחר ופרות אלו התאוששו וחזרו לאחוז השומן הנור־ מאלי שלהן מיד לאחר ששונה תפריט המזון. על כל פנים תופעה זו ראוייה לחקירה מיוחדת ומהירה על מנת למצוא את הגורמים המשפיעים בכיוון זה ולתקן את הניתן לתיקון.

המלצות

בשנת תשכ"א המליטו בס"ה 13333 פרות. אם נקבע כנקודת מוצא את מספר הפרות שעמדו

העדרים לפי רמת התנובה בשנת תשכ"א

מכלל 192 העדרים שעמדו בביקורת בשנת תשכ"א יכולנו לסכם את התוצאות רק מ-174 עדרים במשקים קיבוציים ומושבים שיתופיים, ו-12 עדרים מושביים. זו לנו הפעם הראשונה שהפרדנו את העדרים שבמושבים, מאחר ובמור שבים חולבים פעמיים ביום, בשעה שכמעט בכל העדרים הקיבוציים (חוץ מבשלושה) חול-בים שלוש פעמים. המשקים שחולבים פעמיים ביום אמנם מסומנים ברשימה בסימן מיוחד (בכוכב), אבל רצונם של החברים במושבים היה לרכוז ביחד למען יוכלו להשוות את הסיכומים ביניהם לבין עצמם.

מתוך 186 עדרים המופיעים ברשימה מיוחדת הניבו 3 עדרים מעל ל-7000 ק"ג חלב, 9 עדרים מעל ל-6500 ק"ג, ביניהם העדר של קיבוץ עמיעד שנחלב פעמיים ביום; 42 עדרים הניבו מעל ל-6000 ק"ג, 65 עדרים הניבו מעל ל-5500 ק"ג, 45 עדרים מעל ל-5000 ק"ג, ו-22 עדרים מתחת ל-5000 ק"ג.

מטבלה 5 אנו למדים שהתנובה הממוצעת המאקסימאלית הושגה השנה בעמק יזרעאל והיא הגיעה ל-6077 ק"ג. — ב-277 ק"ג מעל לממוצע הארצי של הפרות שנחלבו שלוש פעמים ביום. אשתדקד הגיעו העדרים שבמשקי הדרום והנגב לממוצע של 6132 ק"ג; השנה הגיע הממוצע

בתחילת שנת הביקורת בצירוף המבכירות שהמ-ליטו במשך השנה — 21.17%, לעומת 24.55 אחוז בשנת תש"ך.

טבלה 3. תנובת החלב והשומן הממוצעת במשקי ספר העדר בשנים תשי"ב—תשכ"א

השנה	מספר העדרים	מספר הפרות	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
תשי"ב	195	14100	3798	141	3.72
תשי"ג	199	14600	3868	140	3.60
תשי"ד	198	14337	4197	149	3.55
תשט"ו	184	14273	4632	165	3.56
תשט"ז	182	14200	4836	173	3.58
תשי"ז	180	13615	4836	173	3.58
תשי"ח	177	15400	4957	174	3.51
תשי"ט	181	16917	5347	187	3.49
תש"ך	183	16597	5637	193	3.42
תשכ"א	192	18843	5658	193	3.41

תנובות שיא בשנים תש"ך—תשכ"א

בשנים תש"ך—תשכ"א הניבו 1361 פרה מעל ל-7000 ק"ג חלב; מבין אלה היתה אחת שהניבה למעלה מ-11,000 ק"ג, 9 פרות הניבו מעל ל-10,000 ק"ג, 34 פרות — מעל ל-9,000 ק"ג, 266 מעל ל-8,000 ק"ג.

טבלה 4. רשימת הפרות שהניבו מעל ל-10,000 ק"ג חלב בתש"ך—תשכ"א

שם הפרה	הבעלים	נולדה	האב	ק"ג חלב	ק"ג שומן	% השומן	מס' ימים
1 ננה	קבוצת מגן	1946	שרביט 573	11084	320	2.70	356
2 קנדיה	פרידלונסקי, כפר-יהושע	1952	קנדי 613	10906	358	3.28	338
3 סלקה	קבוצת שריד	1955	קישון 588	10814	342	3.17	350
4 דבירה	קבוצת גבעת עוז	1948	—	10302	312	3.03	346
5 דנדינה	יעקובי, נהלל	1955	דנדי 190	10209	362	3.54	310
6 מגדלנה	קבוצת עמיעד	1955	דן 195	10155	313	3.09	334
7 יונה	קבוצת רוחמה	1955	שרביט 573	10119	295	2.91	358
8 מלכה	ברקוביץ, כפר-יהזקאל	1955	קינג 188	10047	352	3.50	359
9 חגית	אירין, כפר-יהושע	1954	דנדי 190	10028	356	3.55	287
10 אבמה	קבוצת שובל	1955	דיאמנד	10115	290	2.86	317

טבלה 5. תנובת החלב והשומן הממוצעת לפי האזורים ולפי מספר החליבות ביממה

האיזור	מספר המשקים	מספר הפרות	חלב ק"ג	שומן ק"ג	שומן %	ממוצע יומי
עמק יזרעאל	26	2930	6077	207	3.41	16.6
הדרום והנגב	28	2046	5962	196	3.29	16.3
יהודה והשומרון	35	2709	5703	191	3.35	15.6
גליל עליון ותחתון	16	1200	5675	196	3.45	15.5
עמק הירדן ובית-שאן	22	2170	5532	186	3.36	15.2
חיף הים	41	3001	5503	192	3.49	15.1
החולבים פעמיים ביום	18	4427	5197	182	3.50	14.2

תנועה יוצאת מן הכלל מחמת הגדלת העדרים או תנאים כלכליים מיוחדים, הגורמים סלקציה מוגברת, או תחלואה גדולה, העלולה להביא לידי הוצאת פרות מוגברת (כגון בשנים בהם נפגעו העדרים ע"י מחלת פה-וטלפיים), לא צריך להיות הכרח ניכר בין הממוצע השנתי לבין הממוצע התקופתי. אולם בשנים האחרונות, בהם נעה היציאה מהעדרים בגבולות 25–30 אחוז, נתקבל הרושם שהכנסת מבכירות במספר העולה על היוצאות, או אפילו שווה ליציאה, עלולה להשפיע על הממוצע השנתי ולהעלותו באופן מלאכותי. לשם הבהרת בעיה זו ריכזנו ועיבדנו השנה את כל התנובות התקופתיות של כל הפרות שטרסיס הסיכום שלהן הגיעו לידינו החל מ־1 באוקטובר 1960 ועד 30 בספטמבר 1961. ברור איפוא, שאין נתונים אלה זהים בדיוק עם אלה של הביקורת השנתית מכיון שחלק מהפרות ודאי המליטו בש־נת תש"ך וחלק בשנת תשכ"א.

בס"ה ריכזנו את החומר על 13,528 פרות, כלומר מספר שווה כמעט לפרות השלמות שהיו בביקורת בשנת תשכ"א לאחר ניכוי מספר המב־כירות שנכנסו בשנת תשכ"א. מובן מאליו שרק המספר הוא שווה, אבל אין הפרות זהות, מאחר שחלק גדול מהמבכירות שהמליטו בשנת תשכ"א גם התייבשו בשנה זו ונכללו בחומר שעובד. בכל זאת, ועל אף אי הזהות המוחלטת של הפרות בשתי הצורות של החישובים, יוצא שהממוצע של כל הפרות הנ"ל (13528) היה שווה בדיוק לתנובה הממוצעת של הפרות שנחלבו שלוש פעמים ביום והוא — 5799 ק"ג חלב, 196 ק"ג

במשקי הדרום והנגב ל־5962 ק"ג, וזה — ב־170 ק"ג פחות מאשתקד. לעומת זה יש לציין עליה במשקי הגליל העליון והתחתון, שתנובתם עלתה מ־5439 ק"ג ל־5675 ק"ג, עליה ב־1936 ק"ג חלב לפרה בשנה. כן יש לציין ירידה קלה בתנובה הממוצעת של העדרים בעמק הירדן ובית־שאן; אשתקד הניבו העדרים האלה 5658 ק"ג ואילו השנה 5532 ק"ג; הירידה היא — 126 ק"ג. אשר לאחוז השומן הממוצע, יש לציין ירידה קלה בעדרי עמק הירדן ובית־שאן ובמשקי עמק יזרעאל, ואילו ביתר האזורים ישנה עליה קלה באותם הגבולות בקירוב. כבר נאמר לעיל שאת אחוז השומן הממוצע קובעים שיטות ההזנה שלנו ולא גורמים גאנאטיים ואקלימיים, פרט לעדרים שכוננו על פרות מהיבוא האמריי־קאי בעיקר. השנה, כבשנה שעברה, היה אחוז השומן במשקי הדרום והנגב הנמוך ביותר בארץ; הממוצע היה 3.29% לעומת 3.41%, שהוא הממוצע הארצי; בהשוואה לעדרים שנחלבו שלוש פעמים ביום היה % השומן במשקי הדרום והנגב ב־0.09 קטן יותר.

תנובת החלב והשומן התקופתית לפי הגיל והמוצא

מאז החל בביקורת הרשמית של תנובת החלב והשומן סוכמו ופורסמו התוצאות כנתונים ממוצעים שנתיים מכל הפרות השלמות, מהמב־כירות ומהיוצאות. כמובן שבשנים רגילות ובעדרים שאין בהם

שומן, 3.38% שומן, ומכיון שבחישוב זה נכללו גם הפרות שנחלבו פעמיים בלבד, ברור שהפרות הבלתי „מטולאות” הניבו יותר מאשר הממוצע השנתי שכלל גם את המבכירות (6000) בשנת תשכ״א. בטבלה 6 אנו מביאים את התנובות הממוצעות לפי התקופה המוצא הגזעי.

טבלה 6. תנובת החלב והשומן הממוצעת לפי הגיל והמוצא הגזעי

התקופה	ישראל-פריזי			אמריקאי			הולנדי		
	מספר פרות	חלב ק״ג	שומן %	מספר פרות	חלב ק״ג	שומן %	מספר פרות	חלב ק״ג	שומן %
	ימי חליבה	ימי חליבה	ימי חליבה	ימי חליבה	ימי חליבה	ימי חליבה	ימי חליבה	ימי חליבה	ימי חליבה
1	3052	5216	3.42	311	558	3.31	297	4923	3.42
2	4201	5684	3.41	304	444	3.31	239	5269	3.45
3	1741	6066	3.40	305	350	3.30	188	5587	3.49
4	1160	6196	3.37	305	212	3.27	145	5863	3.46
5	807	6138	3.39	303	160	3.30	111	6073	3.47
6	529	6206	3.40	305	109	3.23	68	5854	3.42
7 ומעלה	700	6151	3.35	308	155	3.23	102	5559	3.47
סיכום וממוצע	10390	5761	3.40	306	1988	3.29	1150	5445	3.45

מטבלה 6, המכילה את התנובות הממוצעות של 10390 פרות ממוצא ישראל-פריזי, 1988 פרות ממוצא הולשטיין-פריזי, 1150 ממוצא הולנדי, אנו למדים שהפרות ממוצא הולשטיין-פריזי הניבו ב־760 ק״ג חלב יותר מהפרות ההולנדיות; גם בתנובת השומן עלו ההולשטיין-פריזיות על ההולנדיות ב־16 ק״ג. לעומת זה היה אחוז השומן הממוצע בחלב הפרות ההולשטיין-פריזיות ב־0.16% פחות. אגב, זהו גם אחוז השומן הממוצע של העדרים באיזור הדרום וה-

נגב, שמוצאם מהייבוא מארצות-הברית בשנים 1950—1953. הפרות ממוצא ישראל-פריזי, שמ־הווים 78% מהמספר הכללי שרוכז בטבלה 6, תנובתן הממוצעת שווה לממוצע הכללי של הבִּי־קורת בשנת תשכ״א (משלוש חליבות ביום).

מעניינת גם ההתקדמות בעלית תנובת החלב הממוצעת מההמלטה הראשונה ועד לגיל הבגרות. הפרות ממוצא ישראל-פריזי עלו מ־5216 ל־6206, היינו — ב־990 ק״ג. לפי זה היתה תנובת המב־

טבלה 7. התנובה הממוצעת לפי תקופות החליבה השונות

התקופה	מספר פרות	חלב ק״ג	שומן ק״ג	שומן %	ימי חליבה	באחוזים	
						פרות	תנובה
1	3907	5260	179	3.40	311	28.9	83.9
2	3084	5694	193	3.39	304	22.8	90.8
3	2279	6085	206	3.38	304	16.8	97.0
4	1517	6214	209	3.36	306	11.2	99.1
5	1078	6247	211	3.38	306	8.0	99.6
6	706	6272	211	3.36	306	5.2	100.0
7 ומעלה	957	6154	206	3.38	308	7.1	98.1
בס״ה בממוצע	13528	5799	196	3.38	307	18.9	92.4

וההולנדיות — בהמלטה החמישית. מטבלה 7 מתבלט באופן מיוחד שההזנה האינ-טנסיבית בעדרינו היא גורם בעל-השפעה גדולה יותר על תנובת החלב בגילים השונים מאשר הגורם הביולוגי (ההתקדמות בגיל). ידוע מה-פירסומים של ספרי-העדר השונים בחוץ-לארץ שמבכירות מניבות כ-70% מהתנובה שבגיל הב-גרות, ואילו אצלנו מגיעות המבכירות ל-84%, וההתקדמות בכושר ההנבה מסתיימת עם ההמ-לטה הרביעית; בהמלטות שבגיל מבוגר יותר אין עוד לציין התקדמות ניכרת.

א. שמאראגד

כירות בגבולות 84% מהתנובה בגיל המבוגר; לעומת זה, הפרות ממוצא הולשטיין-פריזי הניבו כמבכירות 5678 ק"ג חלב ובגיל מבוגר 6914; הן עלו איפוא ב-1236 ק"ג, ויוצא שהן הניבו כמב-כירות 82% מתנובת הבגרות. המבכירות ממוצא הולנדי הניבו בהמלטה הראשונה 4923 ק"ג חלב ובגיל מבוגר 6073; עליה כדי 1150 ק"ג; היוצא מזה שהמבכירות ממוצא הולנדי חניבו 81% מתנובתן של פרות הולנדיות מבוגרות. הפרות ממוצא ישראלי-פריזי הגיעו לתנובתן המאקסי-מאלית בהמלטה השישית, וההולשטיין-פריזיות

תל-אביב, מארס 1962.

תוצאות ביקורת החלב והשומן בשנת תשכ"א

(הרשימה ערוכה לפי רמת התנובה)

המשק					פרות בממוצע					חלב ק"ג					שומן ק"ג					השומן %																																																																																																																																	
המשק					בממוצע					ק"ג					ק"ג					השומן %																																																																																																																																	
1.	מגן	59.4	7289	230	3.16	22.	גן-שמיאל	93.7	6329	234	3.69	2.	שובל	182.7	7030	219	3.12	23.	אורים	94.3	6304	202	3.21	3.	נירים	109.2	7004	214	3.05	24.	עין-דור	82.6	6285	213	3.39	25.	יפעת	161.5	6274	215	3.43	26.	חפצי-בה	78.4	6245	214	3.42	27.	דפנה	100.4	6245	199	3.19	28.	נהלל, ב"ס חקלאי	45.3	6242	231	3.70	29.	יגור	247.5	6242	202	3.24	30.	אשדות-י' הקה"מ	126.5	6238	216	3.47	31.	מענית	77.7	6212	199	3.21	32.	אפיקים	142.8	6209	201	3.23	33.	מרחביה	129.1	6190	207	3.35	34.	שדה-אליהו	80.7	6190	207	3.34	35.	יקום	99.6	6187	191	3.08	36.	צאלים	69.1	6172	207	3.35	37.	נתיב-הל"ה	58.3	6147	203	3.31	38.	עמיר	80.3	6143	213	3.47	39.	המעפיל	81.4	6143	213	3.46	40.	הזורע	115.5	6143	209	3.41	41.	חורשים	54.8	6114	207	3.39	42.	חולדה	108.4	6114	183	3.00	43.	סעד	64.3	6106	200	3.28
																				* 2 חליבות ביממה.																																																																																																																																	

המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן	המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
44. עין־חרוד, הקה"מ	156.4	6103	214	3.51	83. אלומות	72.5	5745	198	3.45
45. מחניים	56.1	6099	208	3.41	84. תל־יוסף	201.3	5738	202	3.52
46. ניר־יצחק	55.6	6099	199	3.26	85. גבעת־חיים, הקה"מ	142.3	5727	199	3.47
47. שער־העמקים	77.9	6081	206	3.39	86. רמת־הכובש	70.1	5723	192	3.36
48. נחשונים	50.7	6070	198	3.26	87. שלוחות	78.3	5723	187	3.26
49. כפר־המכבי	69.2	6066	220	3.63	88. תימורים	53.2	5720	194	3.39
50. רוחמה	97.6	6052	192	3.17	89. דן	104.0	5712	204	3.58
51. עין־שמר	137.1	6044	187	3.09	90. מזרע	169.3	5701	192	3.36
52. רבדים	68.8	6033	201	3.33	91. רמת־דוד	65.1	5690	192	3.37
53. עין־החורש	98.8	6019	215	3.58	92. כברי	60.6	5687	204	3.58
54. ניצנים	79.7	6015	198	3.30	93. יבנה	87.1	5687	198	3.49
55. רמת־יוחנן	133.8	5990	205	3.43	94. גבעת־ברנר	184.4	5683	196	3.45
56. רמת־השופט	93.1	5986	203	3.39	95. עין־צורים	91.3	5676	200	3.52
57. כסופים	55.3	5979	196	3.28	96. שפיים	1341	5668	185	3.27
58. רשפים	72.9	5975	194	3.25	97. לוחמיה־גיטאות	84.7	5647	198	3.50
59. נחל־עוז	58.7	5971	203	3.40	98. רביבים	53.2	5647	189	3.34
60. כפר־עזה	36.5	5968	192	3.21	99. בית־זרע	139.5	5647	188	3.33
61. מעברות	129.6	5950	216	3.63	100. כפר־גלעד	140.6	5643	190	3.36
62. גבבה	92.3	5950	201	3.37	101. גבים	70.0	5632	186	3.30
63. בחן	58.5	5939	202	3.40	102. דברת	63.7	5617	195	3.47
64. דגניה ב'	185.8	5928	199	3.36	103. שער־הגולן	77.3	5617	189	3.36
65. חוקיק	44.8	5913	213	3.60	104. צרעה	64.3	5606	181	3.22
66. בית־גוברין	55.8	5913	183	3.10	105. להבות־הבשן	75.4	5599	200	3.58
67. פלמח־צובה	48.0	5898	204	3.46	106. אשדות־יעקב, אחוד	136.9	5599	191	3.41
68. גבעת־חיים, אחוד	108.9	5887	205	3.48	107. עפולה, חות־למוד	25.3	5585	203	3.63
69. מעלה־החמשה	73.4	5858	183	3.13	108. מסדה	113.5	5577	193	3.46
70. גל־עד	57.3	5855	187	3.20	109. מקוה־ישראל	59.4	5559	210	3.77
71. עין־כרמל	90.5	5847	202	3.46	110. הדסים, כפר־הנוער	20.6	5552	221	3.98
72. עין־השופט	81.3	5847	196	3.35	111. הולתא	60.8	5541	178	3.22
73. מולדת	102.3	5829	190	3.26	112. עין־חרוד, אחוד	138.7	5533	184	3.32
74. חצרים	47.0	5825	193	3.31	113. כפר־בתיא	25.4	5530	208	3.76
75. עין־השלשה	62.7	5818	195	3.36	114. גשר	65.4	5530	192	3.47
76. יזרעאל	52.5	5811	205	3.52	115. הבונים	48.4	5504	191	3.47
77. כפר־רופין	59.8	5811	180	3.10	116. משאבי־שדה	53.9	5504	190	3.45
78. יד־מרדכי	62.8	5807	202	3.48	117. מעין־ברוך *	55.5	5501	192	3.49
79. גת	103.5	5807	184	3.16	118. להבות־חביבה	54.8	5493	195	3.55
80. ניר־אליהו	67.8	5789	193	3.34	119. ברור־חיל	69.3	5493	176	3.20
81. כפר־בלום	88.8	5771	208	3.61	120. גניסר	66.1	5490	188	3.43
82. עין־המפרץ	124.3	5767	206	3.58	* 2 חליבות כיממה				

המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% שומן	המשק	פרות בממוצע	חלב ק"ג	שומן ק"ג	% השומן
121. נען	127.6	5482	176	3.21	155. ארז	49.8	5008	161	3.22
122. בית-קשת	61.8	5471	185	3.38	156. גבעת-השלשה	90.3	5004	170	3.39
123. מבקיעים	47.6	5468	183	3.34	157. בית-השטה	85.1	5001	163	3.25
124. גבר-עם	51.3	5464	186	3.41	158. כרמיה	50.3	4909	161	3.28
125. כנרת	194.9	5460	184	3.37	159. משמר-דוד	69.6	4876	161	3.31
126. תל-קציר	67.8	5457	179	3.28	160. מעגן	70.0	4800	160	3.34
127. משואות-יצחק	90.8	5453	189	3.47	161. גדות	69.5	4796	163	3.39
128. שביציון	155.8	5446	186	3.41	162. גלים, כפר-הנוער	32.5	4676	175	3.75
129. רגבה	114.9	5442	191	3.51	163. גליל-ים	62.3	4665	157	3.37
130. עין-הנצי"ב	99.1	5402	185	3.43	164. מעוז-חיים	53.5	4639	159	3.43
131. נורדיה	80.7	5398	191	3.54	165. בן-שמן, כפר-הנוער *	39.3	4625	184	3.98
132. מסילות	70.3	5395	182	3.38	166. קרית-ענבים	125.9	4625	143	3.10
133. אילת-השחר *	76.8	5384	193	3.58	167. געש	63.9	4592	164	3.57
134. נצר-סירני	72.3	5380	180	3.34	168. בני-דרום	46.8	4584	155	3.38
135. הגושרים	52.9	5373	189	3.52	169. עין-גב	43.9	4577	160	3.50
136. חפץ-חיים	89.7	5362	177	3.30	170. פלמחים	50.5	4530	156	3.45
137. יסודות	67.7	5358	177	3.31	171. לביא	49.8	4530	151	3.34
138. בית-העמק	59.4	5333	194	3.64	172. ניר-גלים	49.2	4475	153	3.41
139. כפר-סאלד	54.2	5329	191	3.58	173. עיינות, ביי"ס חקלאי	37.6	4402	168	3.81
140. אור-הנר	72.3	5307	196	3.70	174. בני-דרור	39.8	3854	139	3.60
141. מצר	51.9	5303	191	3.61	175. כפר-יהושע *	477.9	5738	204	3.56
142. נוה-איתן	86.1	5303	173	3.27	176. נהלל *	361.8	5581	200	3.58
143. סער	71.0	5278	192	3.64	177. כפר-יחזקאל *	297.4	5391	188	3.49
144. רמות-מנשה	47.9	5249	189	3.61	178. ניר-בנים *	176.6	5303	189	3.57
145. גבולות	48.0	5201	175	3.37	179. כפר-חיים **	214.8	5223	175	3.35
146. בית-קמה	54.7	5165	175	3.39	180. אביגדור **	123.6	5132	190	3.71
147. דגניה א'	138.6	5143	178	3.47	181. בית-יצחק **	300.7	5011	174	3.48
148. גזית	56.0	5132	184	3.58	182. יקנעם **	190.9	4990	169	3.39
149. ברקאי *	49.4	5114	158	3.08	183. כפר-ידידיה **	192.6	4979	181	3.64
150. שילר	58.8	5063	176	3.48	184. באר-טוביה *	694.3	4931	174	3.52
151. כפר-הנוער הדתי	38.3	5055	180	3.57	185. כפר-זיתקין *	654.3	4763	163	3.42
152. גל-און	70.7	5026	173	3.44	186. כפר-דבורג **	347.9	4752	179	3.76
153. מפלסים	52.3	5015	170	3.39	* 2 חליבות ביממה				
154. עכו, ביי"ס חקלאי	21.2	5008	185	3.69	** 2 חליבות ביממה באופן חלקי				